Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
YVES BOT
prednesené 14. januára 2016 [1]

Vec C-511/14

Pebros Servizi Srl
proti
Aston Martin Lagonda Ltd

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Tribunale di Bologna (súd v Bologni, Taliansko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Súdna spolupráca v občianskych a obchodných veciach — Nariadenie (ES) č. 805/2004 — Európsky exekučný titul v prípade nesporných nárokov — Vydanie osvedčenia — Správne alebo súdne konanie“

I – Úvod

1. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 z 21. apríla 2004, ktorým sa vytvára európsky exekučný titul pre nesporné nároky, [2] sa podieľa na vytváraní jednotného európskeho súdneho priestoru v občianskych a obchodných veciach. Toto nariadenie umožňuje nepoužiť konanie o vyhlásení rozhodnutia za vykonateľné v prípade nesporných nárokov priznaných súdnym rozhodnutím a nahradiť ho v duchu vzájomného uznávania mechanizmom osvedčenia pôvodným súdom, čo umožňuje na účely výkonu rozhodnutia považovať takto osvedčené súdne rozhodnutie za európsky exekučný titul, ako keby bolo vydané v členskom štáte, v ktorom sa žiada výkon rozhodnutia.

2. Práve v rámci tohto nového konania o osvedčení položil Tribunale di Bologna (súd v Bologni) prejudiciálnu otázku týkajúcu sa pojmu „nesporný nárok“, aby zistil, či sa má tento pojem chápať vo význame odkazujúcom na právo členských štátov, alebo naopak má mať samostatnú definíciu v práve Únie.

3. Tento súd rozsudkom z 22. januára 2014, ktorý, keďže nebolo proti nemu podané odvolanie, nadobudol právoplatnosť, zaviazal spoločnosť Aston Martin Lagonda Ltd spolu s inými spoločnosťami, aby uhradili spoločnosti Pebros Servizi Srl určitú sumu zvýšenú o zákonom stanovené úroky a aby jej takisto nahradili trovy konania.

4. Hoci spoločnosť Aston Martin Lagonda Ltd bola informovaná a vyzvaná na účasť na konaní začatom proti nej, v konaní činná nebola, takže konanie prebehlo v jej neprítomnosti.

1 — Jazyk prednesu: francúzština.

2 — Ú. v. EÚ L 143, s. 15; Mim. vyd. 19/007, s. 38.

5. Na základe tohto rozsudku spoločnosť Pebros Servizi Srl podala 14. októbra 2014 žiadosť o vydanie európskeho exekučného titulu podľa nariadenia č. 805/2004 s cieľom začať vykonávacie konanie umožňujúce vymáhanie nároku. Keďže Tribunale di Bologna (súd v Bologni) má vzhľadom na to, že v talianskom práve vydanie rozsudku pre zmeškanie („*in contumacia*“) nevyžaduje súhlas odporcu, pochybnosti o uplatniteľnosti tohto nariadenia, rozhodol konanie prerušiť a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„V prípade rozsudku pre zmeškanie (v neprítomnosti účastníka konania), ktorým sa ukladá povinnosť účastníkovi konania, ktorý bol v konaní nečinný/neprítomný, pričom tento účastník konania neuznal výslovne nárok protistrany, má sa rozhodnúť podľa vnútroštátneho práva, či sa má toto procesné konanie považovať za nevznesenie námietok v zmysle nariadenia č. 805/2004, alebo prípadne sa má podľa vnútroštátneho práva poprieť nesporná povaha nároku, alebo podľa práva Únie sa rozsudok pre zmeškanie/vydaný v neprítomnosti účastníka konania už z hľadiska svojej povahy považuje za nevznesenie námietok, takže nariadenie č. 805/2004 sa uplatní nezávisle od posúdenia vnútroštátneho súdu?“

6. Talianska vláda spochybňuje to, že by sa mal Tribunale di Bologna (súd v Bologni) považovať za súdny orgán v zmysle článku 267 ZFEÚ, a preto tvrdí, že táto otázka je neprípustná. Podľa tejto vlády postup, ktorý používa tento súd, keď rozhoduje o žiadostiach o osvedčenie súdneho rozhodnutia ako európskeho exekučného titulu, nespĺňa objektívne kritériá umožňujúce považovať ho za výkon súdnej činnosti a skôr sa podobá čisto správnemu konaniu alebo, striktne vzaté, nesporovému konaniu.

7. Súdny dvor musí teda najprv odpovedať na otázku, či má právomoc rozhodovať o návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Keďže je nesporné, že Tribunale di Bologna (súd v Bologni) predstavuje zo štrukturálneho hľadiska súdny orgán, právomoc Súdneho dvora závisí od toho, či sa má konanie o osvedčení považovať za čisto správne konanie, alebo má navyše aj súdnu povahu.

8. V týchto návrhoch, ktoré sa zameriavajú na túto otázku, zastávam názor, že keď pôvodný súd dostane žiadosť o vydanie osvedčenia o európskom exekučnom titule, platí, že nielenže vykoná akt ako správny orgán bez toho, aby mal riešiť spor, ale je aj orgánom vykonávajúcim takisto súdnu funkciu, z čoho vyvodzujem, že Súdny dvor má právomoc rozhodnúť o tomto návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

II – Moje posúdenie

9. Konanie zriadené článkom 267 ZFEÚ, ktoré je nástrojom spolupráce medzi Súdnym dvorom a vnútroštátnymi súdmi, prostredníctvom ktorého Súdny dvor poskytuje vnútroštátnym súdom výklad práva Únie, ktorý potrebujú na riešenie sporu, v ktorom majú rozhodnúť, je podľa znenia, ktoré ho upravuje, postupom „od sudcu sudcovi“, ktorý prispieva k príprave rozhodnutia s cieľom zabezpečiť jednotné uplatňovanie práva Únie. Ako sa uvádza v samotnom znení článku 267 ZFEÚ, iba vnútroštátne súdy sú oprávnené obrátiť sa na Súdny dvor.

10. Na posúdenie toho, či má orgán, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, postavenie súdneho orgánu, Súdny dvor vyvinul metódu identifikácie, ktorá spočíva v zohľadnení všetkých kritérií, akými sú jeho zriadenie zákonom, jeho trvalý charakter, záväzný charakter jeho právnych aktov, kontradiktórna povaha konania, uplatňovanie právnych predpisov týmto orgánom, ako aj jeho nezávislosť. [3]

3 — Pozri nakoniec rozsudok Consorci Sanitari del Maresme (C-203/14, EU:C:2015:664, bod 17 a citovanú judikatúru).

11. Navyše návrh na začatie prejudiciálneho konania musí pochádzať zo súdu, ktorý z funkčného hľadiska prejednáva vec, ktorú je jeho úlohou vyriešiť. Podľa ustálenej judikatúry sú vnútroštátne súdy oprávnené podať návrh na Súdny dvor len vtedy, ak na nich prebieha spor a pokiaľ majú o ňom rozhodnúť v rámci konania, ktoré má byť skončené rozhodnutím s charakterom súdneho rozhodnutia. [4]

12. Táto línia judikatúry začala uznesením Borker [5], ktorým Súdny dvor rozhodol, že sa na neho nemôže obrátiť rada advokátskej komory rozhodujúca nie o spore, o ktorom by zákonne mala rozhodovať, ale o žiadosti o vydanie vyhlásenia týkajúceho sa sporu medzi členom komory a súdmi iného členského štátu, pričom bola viackrát potvrdená.

13. V uznesení Greis Unterweger [6] Súdny dvor rozhodol, že sa na neho nemôže obrátiť konzultačný výbor pre porušenia v menovej oblasti, ktorého úlohou bolo poskytovať stanoviská v rámci správneho konania, a nie riešiť spory. [7]

14. Následne v rozsudku Job Centre [8] Súdny dvor stanovil dve trvalé usmernenia v svojej judikatúre.

15. Prvé usmernenie spočíva v súlade s rozhodnutiami vydanými predtým v zaradení funkčného kritéria týkajúceho sa „povahy činnosti vykonávanej vnútroštátnym súdom“ do samostatnej definície pojmu „súdny orgán“ v práve Únie. V tomto rozsudku Súdny dvor tak vyhlásil, že nemá právomoc odpovedať na prejudiciálne otázky položené talianskym súdom rozhodujúcim o žiadosti o zápis stanov spoločnosti, keď uviedol, že vnútroštátny súd, keď má rozhodnúť o takejto žiadosti, „nevykonáva súdnu funkciu, ktorá je navyše v iných členských štátoch zverená správnym orgánom“, [9] ale „vystupuje ako správny orgán bez toho, že by mal súčasne rozhodnúť aj v spore“ [10]. Pojem „súdny orgán“ je teda nevyhnutne spojený s existenciou sporu a Súdny dvor môže komunikovať iba so sudcom, ktorý pri výkone súdnej činnosti rozhoduje v spore.

16. Druhé usmernenie sa týka zavedenia výnimky v prípade, že žaloba bola podaná proti rozhodnutiu vydanému sudcom, ktorý nevykonáva súdnu funkciu. Súdny dvor po tom ako konštatoval, že nemá právomoc odpovedať na otázku položenú súdom, ktorý riešil žiadosť o zápis, totiž uviedol, že „len v prípade, keď osoba oprávnená vnútroštátnym zákonom požadovať zápis, podá žalobu proti zamietnutiu zápisu…, sa môže súd, ktorý vec rieši, považovať za súdny orgán vykonávajúci… funkciu súdnej povahy, ktorej predmetom je dosiahnuť zrušenie aktu poškodzujúceho právo žiadateľa“ [11]. Táto výnimka vhodným spôsobom poskytuje možnosť v neskoršom štádiu rozvinúť spoluprácu so Súdnym dvorom, keď vnútroštátny súd rieši otázku výkladu práva Únie.

4 — Pozri uznesenia Borker (138/80, EU:C:1980:162, bod 4) a Greis Unterweger (318/85, EU:C:1986:106, bod 4), rozsudky Job Centre (C-111/94, EU:C:1995:340, bod 9), Victoria Film (C-134/97, EU:C:1998:535, bod 14), Salzmann (C-178/99, EU:C:2001:331, bod 14), Lutz a i. (C-182/00, EU:C:2002:19, bod 13), Standesamt Stadt Niebüll (C-96/04, EU:C:2006:254, bod 13) a Roda Golf & Beach Resort (C-14/08, EU:C:2009:395, bod 34), ako aj uznesenia Amiraike Berlin (C-497/08, EU:C:2010:5, bod 17) a Bengtsson (C-344/09, EU:C:2011:174, bod 18).

5 — 138/80, EU:C:1980:162.

6 — 318/85, EU:C:1986:106.

7 — Bod 4.

8 — C-111/94, EU:C:1995:340.

9 — Bod 11.

10 — Tamže.

11 — Tamže.

17. Takto teda v rozsudku Roda Golf & Beach Resort [12] Súdny dvor konštatoval, že má právomoc odpovedať na prejudiciálne otázky týkajúce sa pôsobnosti nariadenia (ES) č. 1348/2000 [13], keď vychádzal z okolnosti, že na rozdiel od súdneho tajomníka, ktorý rieši žiadosť o doručenie na základe tohto nariadenia, ktorý vystupuje ako správny orgán bez toho, aby súčasne mal rozhodnúť v spore, sudca poverený úlohou rozhodnúť o žalobe podanej proti odmietnutiu tohto tajomníka vykonať požadované doručenie rieši spor a vykonáva súdnu funkciu. [14]

18. K týmto dvom usmerneniam pochádzajúcim z rozsudku Job Centre [15] pridala nedávna judikatúra Súdneho dvora týkajúca sa výkladu nástrojov práva Únie prijatých v rámci súdnej spolupráce v občianskych veciach nové usmernenie, pre ktoré je typická široká koncepcia pojmu „vydanie jeho rozhodnutia“ v zmysle článku 267 druhého odseku ZFEÚ. Súdny dvor v rozsudku Weryński [16] týkajúcom sa výkladu nariadenia (ES) č. 1206/2001 [17] konštatoval, že široký výklad tohto pojmu „by mohol zabrániť tomu, aby… časť procesných otázok… nemohla byť predmetom výkladu“ [18], a tak rozhodol, že uvedený pojem zahŕňa „celý proces tvorby rozhodnutia, vrátane všetkých otázok súvisiacich s náhradou trov konania“ [19].

19. V logike tejto judikatúry Súdny dvor v rozsudku Fahnenbrock a i. [20] uznal, že má právomoc rozhodovať o návrhoch na začatie prejudiciálneho konania, ktoré sa týkali výkladu nariadenia (ES) č. 1393/2007 [21] a boli predložené v mimoriadne skorom štádiu sporu, pred doručením kópie žaloby protistrane. [22]

20. Keď Súdny dvor pripustí, že má právomoc na začiatku sporu, bude potom čeliť otázke, ktorá sa týka jeho konca, keď po tom, ako bolo vydané súdne rozhodnutie, musí prebehnúť konanie o jeho osvedčení ako európskeho exekučného titulu, aby bol možný pohyb tohto rozhodnutia v európskom súdnom priestore. Je toto konanie správnym alebo súdnym konaním?

21. Pred poskytnutím odpovede na túto otázku treba najprv poznamenať, že konanie o osvedčení súdneho rozhodnutia ako európskeho exekučného titulu musí podľa mňa nevyhnutne mať samostatnú kvalifikáciu v práve Únie, pokiaľ ide o konanie zriadené týmto právom a ktoré je tomuto právu vlastné, aj keď nariadenie č. 805/2004 zachovalo procesnú autonómiu členských štátov, čo sa týka najmä spôsobov doručovania aktov.

22. Znenie článku 6 ods. 1 nariadenia č. 805/2004 neumožňuje rozhodnúť o otázke, pretože toto ustanovenie stanovuje, že žiadosť o osvedčenie sa zašle pôvodnému súdu bez toho, aby bolo spresnené, ktorý orgán v rámci tohto súdu je oprávnený na jej skúmanie.

12 — C-14/08, EU:C:2009:395.

13 — Nariadenie Rady z 29. mája 2000 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch (Ú. v. ES L 160, s. 37; Mim. vyd. 19/001, s. 227).

14 — Bod 37 tohto rozsudku.

15 — C-111/94, EU:C:1995:340.

16 — C-283/09, EU:C:2011:85.

17 — Nariadenie Rady z 28. mája 2001 o spolupráci medzi súdmi členských štátov pri vykonávaní dôkazov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 174, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 121).

18 — Bod 41 tohto rozsudku.

19 — Bod 42 uvedeného rozsudku.

20 — C-226/13, C-245/13, C-247/13 a C-578/13, EU:C:2015:383.

21 — Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 13. novembra 2007 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch (doručovanie písomností) a o zrušení nariadenia č. 1348/2000 (Ú. v. EÚ L 324, s. 79).

22 — Body 30 a 31 tohto rozsudku.

23. Osvedčenie sa vyznačuje na prvý pohľad výrazným administratívnym aspektom, pretože je založené na tom, že treba zaškrtnúť kolónky na formulári uvedenom v prílohe I nariadenia č. 805/2004, pričom treba uviesť najmä pôvodný členský štát, názov súdu, sumu vzneseného nároku, a to istinu a úroky, sumu trov konania atď. Má však aj súdny aspekt? Viaceré úvahy podľa mňa svedčia v prospech kladnej odpovede.

24. Prvá úvaha sa týka rozhodujúceho miesta, ktoré konanie o osvedčení upravené v nariadení č. 805/2004 pripisuje dodržaniu minimálnych procesných záruk, ktoré tvoria základnú požiadavku tohto právneho nástroja.

25. V tejto súvislosti treba uviesť, že definícia, ktorú článok 3 ods. 1 nariadenia č. 805/2004 uvádza pre nesporný nárok, umožňuje zahrnúť nielen prípady, keď dlžník „výslovne“ uznal nárok, a to vo verejnej listine alebo tak, že „ho uznal alebo tak urobil prostredníctvom zmieru… pred súdom“, ale takisto prípady, keď platí, že dlžník nárok „konkludentne“ uznal, teda, že nikdy nevzniesol námietky v priebehu súdneho konania alebo sa nezúčastnil na súdnom pojednávaní, alebo nebol na takom pojednávaní zastúpený po tom, ako najskôr vzniesol námietky proti tomuto nároku.

26. Vzhľadom na riziká, ktoré skrýva táto možnosť, a to využiť nečinnosť dlžníka proti nemu tak, že sa z toho vyvodí určité uznanie nároku, nariadenie č. 805/2004 vyžaduje dodržanie minimálnych procesných záruk, aby sa zachovali práva na obranu. Tieto záruky sa týkajú nielen spôsobov doručovania podania, na základe ktorého sa začalo konanie, ktoré toto nariadenie delí na dve hlavné kategórie podľa toho, či zahŕňajú dôkaz o doručení tohto aktu dlžníkovi, alebo nie, ale takisto informačného obsahu uvedeného aktu, pričom dlžník musí byť informovaný o proti nemu vznesenom nároku, ako aj o spôsobe, ako proti nemu podať námietky.

27. Hoci porušenie týchto minimálnych procesných noriem predstavuje v zásade prekážku tomu, aby došlo k osvedčeniu rozhodnutia ako európskeho exekučného titulu, nariadenie č. 805/2004 stanovuje prostriedky, ako to napraviť, keď k doručeniu súdneho rozhodnutia došlo tak, že boli dodržané uvedené normy a dlžník, hoci mal možnosť vzniesť námietky proti tomuto rozhodnutiu opravným prostriedkom zahŕňajúcim úplné preskúmanie a bol riadne informovaný o tejto možnosti, nevyužil tento opravný prostriedok.[23] Nedodržanie týchto minimálnych noriem možno takisto napraviť, ak sa preukáže správaním dlžníka v priebehu súdneho konania, že dostal osobne akt, ktorý mal byť doručený v čase postačujúcom na prípravu jeho obhajoby.

28. Nakoniec, aj keď dlžník bol informovaný o konaní, ktoré sa proti nemu začalo na základe žaloby, ktorá mu bola doručená podľa minimálnych pravidiel stanovených článkoch 13 až 17 nariadenia č. 805/2004, článok 19 ods. 1 tohto nariadenia stanovuje, že v prípadoch uvedených v písmenách a) a b) tohto článku rozhodnutie možno osvedčiť ako európsky exekučný titul, len ak dlžník má právo podľa zákona členského štátu pôvodu požiadať o preskúmanie predmetného rozhodnutia.[24]

29. Či už je to v prvotnom štádiu skúmania dodržania minimálnych noriem, alebo v neskoršom štádiu skúmania podmienok vyžadovaných na nápravu ich porušenia, nariadenie č. 805/2004 teda stanovuje celú sériu overení, ktoré sa týkajú najmä spôsobov doručovania podania, na základe ktorého začalo konanie, alebo súdneho rozhodnutia, posúdenia správania dlžníka alebo priebehu konania a úrovne informácií, ktoré dostal, pokiaľ ide o možnosť a podmienky vznesenia námietok. Pôvodný súd musí nakoniec vykonať preskúmanie, ktoré je súdnej povahy, týkajúce sa zákonnosti skoršieho súdneho konania, pričom jeho nezákonnosť je takého charakteru, že by mohla poškodiť práva žalovaného. Preskúmanie, ktoré musí vykonať v štádiu osvedčenia, nie je nakoniec takého charakteru, že by sa

23 — Článok 18 ods. 1 tohto nariadenia.

24 — Článok 18 ods. 2 uvedeného nariadenia.

odlišovalo od charakteru preskúmavania súdnej povahy, ktoré uvedený súd vykonáva pred vydaním svojho rozhodnutia, pričom tento súd najmä overí, uplatniac pravidlá svojho vnútroštátneho práva v súlade so zásadou procesnej autonómie, či podanie, na základe ktorého začalo konanie, bolo riadne oznámené dlžníkovi.

30. Navyše k tejto kontrole týkajúcej sa súdneho konania v členskom štáte pôvodu pridáva nariadenie č. 805/2004 kontrolu týkajúcu sa povahy nároku, aby sa overilo, či patrí do pôsobnosti tohto nariadenia, ďalej nespornosti tohto nároku, právomoci pôvodného súdu [25], toho, či je súdne rozhodnutie vykonateľné, a prípadne bydliska dlžníka [26]. Nakoniec osvedčenie zahŕňa sériu hĺbkových overení, ktoré predstavujú skutočné súdne preskúmanie.

31. Druhá úvaha sa týka nemožnosti podať opravný prostriedok proti vydaniu osvedčenia o európskom exekučnom titule. Keďže obvyklý systém opravných prostriedkov neumožňuje, aby sa súd rozhodujúci tak, že vykonáva svoje súdne funkcie, obrátil na Súdny dvor neskôr, neuznanie kvalifikácie určitej činnosti za súdnu činnosť by zbavilo Súdny dvor možnosti poskytnúť výklad nariadenia č. 805/2004 alebo by prinajmenšom jeho zásah oneskorilo a skomplikovalo.

32. Tretia úvaha odkazuje na široký význam, ktorý tradične pripisuje judikatúra pojmu „konanie, ktoré sa má ukončiť rozhodnutím, ktoré má povahu súdneho rozhodnutia“. Ak ku konaniu o osvedčení dôjde po tom, ako bolo v spore rozhodnuté súdnym rozhodnutím, ktorým sa končí konanie na pôvodnom súde, stále platí, že ak ešte nebolo toto rozhodnutie osvedčené, nerozvinulo ešte naplno svoj potenciál, pretože ešte nemá schopnosť voľného pohybu v európskom súdnom priestore. V tejto logike sa konanie o osvedčení nejaví až tak ako fáza odlišná od skoršieho súdneho konania, ale skôr ako posledná fáza tohto konania, potrebná na to, aby sa súdne rozhodnutie mohlo stať európskym exekučným titulom.

33. Navrhujem teda, aby Súdny dvor prijal riešenie, ktoré navyše bolo nedávno prijaté v rozsudku Imtech Marine Belgium [27], vyhlásenom 17. decembra 2015. Súdny dvor, ktorý riešil presne otázku, či sa článok 6 nariadenia č. 805/2004 má vykladať v tom zmysle, že osvedčenie o európskom exekučnom titule je aktom súdnej povahy, a teda vyhradený sudcovi, totiž rozhodol, že toto osvedčenie „musí byť vyhradené sudcovi“ [28], keďže „si vyžaduje súdne preskúmanie podmienok stanovených v nariadení č. 805/2004“ [29].

III – Návrh

34. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor konštatoval, že má právomoc rozhodovať o návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Tribunale di Bologna (súd v Bologni).

25 — Článok 6 ods. 1 písm. b) uvedeného nariadenia.

26 — Článok 6 ods. 1 písm. d) nariadenia č. 805/2004.

27 — C-300/14, EU:C:2015:825.

28 — Bod 50.

29 — Bod 46.